

Kamp, medens der i Tiden efter 1850 praktisk talt kun findes en Skildring af den politiske Bevægelses Udvikling. At Forfatteren saaledes i en Bog om Klassekampene fuldstændig gaar uden om Arbejdernes Fagforeninger er afgjort en stor Svaghed ved Bogen. Delvis kan dette vel forklares ved, at der paa den før nævnte Arbejderskole er et selvstændigt Fag, der hedder Fagbevægelsens Udvikling, men Fejlen kan maaske ogsaa forklares ved en af tysk Socialisme paavirket Opfattelse af Klassekampen som en hovedsagelig politisk Bevægelse. Fremstillingen af Socialdemokratiets Udvikling siden 1850 er foretaget efter nationale Linier (Tyskland, Frankrig, England, Rusland, Danmark, Norge og Sverige), men der er ikke forsøgt nogen Karakteristik af de forskellige Landes Partier. Det skulde dog synes naturligt at give en Forklaring paa, at de tre nordiske Landes Arbejderpartier har udviklet sig paa væsensforskellig Maade i Tidernes Løb.

Forinden Skildringen af de forskellige Landes Partier er givet et kort Resumé over Indholdet af den „realistiske Socialisme“, saaledes som den blev udformet af Marx og Engels. Forfatteren giver her dels en kort Fremstilling af den materialistiske Historieopfattelse, dels paa Grundlag af Engels lille Skrift: Socialismens Udvikling fra Utopi til Videnskab, en Fremstilling af den realistiske Socialismes Udviklingslære. Ejenommeligt virker det, at en marxistisk Bog om Socialisme og Klassekamp fuldstændig gaar uden om Marx' Hovedværk: Das Kapital, idet det kun i en halv Linie meddeles, at Kapitalens første Bind udkom 1867. Maaske skal dette tages som Udtryk for, at man i marxistiske Kredse ikke længere bygger paa den marxistiske Økonomilære. Men hvilken anden Lære slutter man sig da til?

Henry Stjernqvist.

WILHELM RØPKE: Die internationale Handelspolitik nach dem Kriege. Gustav Fischer, Jena 1923. 68 Sider. Pris 2 Mk.

Forf. har i sin lille bog søgt at give et omrids af den nuværende handelspolitiks forudsætninger, midler og virkninger. De bedste afsnit er de første, hvor den politisk-sociologiske baggrund for handelspolitikken ridses op; senere er bogen enkelte steder ensidigt præget af forfatterens egen nationalitet, saaledes at den økonomiske argumentation ikke altid er objektiv, og paavisningen af virkningerne ikke alle er tilstrækkeligt underbyggede.

Kamp, medens der i Tiden efter 1850 praktisk talt kun findes en Skildring af den politiske Bevægelses Udvikling. At Forfatteren saaledes i en Bog om Klassekampene fuldstændig gaar uden om Arbejdernes Fagforeninger er afgjort en stor Svaghed ved Bogen. Delvis kan dette vel forklares ved, at der paa den før nævnte Arbejderskole er et selvstændigt Fag, der hedder Fagbevægelsens Udvikling, men Fejlen kan maaske ogsaa forklares ved en af tysk Socialisme paavirket Opfattelse af Klassekampen som en hovedsagelig politisk Bevægelse. Fremstillingen af Socialdemokratiets Udvikling siden 1850 er foretaget efter nationale Linier (Tyskland, Frankrig, England, Rusland, Danmark, Norge og Sverige), men der er ikke forsøgt nogen Karakteristik af de forskellige Landes Partier. Det skulde dog synes naturligt at give en Forklaring paa, at de tre nordiske Landes Arbejderpartier har udviklet sig paa væsensforskellig Maade i Tidernes Løb.

Forinden Skildringen af de forskellige Landes Partier er givet et kort Resumé over Indholdet af den „realistiske Socialisme“, saaledes som den blev udformet af Marx og Engels. Forfatteren giver her dels en kort Fremstilling af den materialistiske Historieopfattelse, dels paa Grundlag af Engels lille Skrift: Socialismens Udvikling fra Utopi til Videnskab, en Fremstilling af den realistiske Socialismes Udviklingslære. Ejenommeligt virker det, at en marxistisk Bog om Socialisme og Klassekamp fuldstændig gaar uden om Marx' Hovedværk: *Das Kapital*, idet det kun i en halv Linie meddeles, at *Kapitalens* første Bind udkom 1867. Maaske skal dette tages som Udtryk for, at man i marxistiske Kredse ikke længere bygger paa den marxistiske Økonomilære. Men hvilken anden Lære slutter man sig da til?

Henry Stjernqvist.

WILHELM RØPKE: *Die internationale Handelspolitik nach dem Kriege*. Gustav Fischer, Jena 1923. 68 Sider. Pris 2 Mk.

Forf. har i sin lille bog søgt at give et omrids af den nuværende handelspolitiks forudsætninger, midler og virkninger. De bedste afsnit er de første, hvor den politisk-sociologiske baggrund for handelspolitiken ridses op; senere er bogen enkelte steder ensidigt præget af forfatterens egen nationalitet, saaledes at den økonomiske argumentation ikke altid er objektiv, og paavisningen af virkningerne ikke alle er tilstrækkeligt underbyggede.

At politiske hensigter — mere end økonomiske overvejelser — i en afskrækkende grad har været bestemmende for handelspolitiken, er desværre sandt; den er i mange lande underordnet statens produktions- og finanspolitik. Indrepolitisk hensyn af fiskal natur har i enkelte stater gjort toldbyrden tungere; i andre har „die Verbilligungspolitik der Regierungen“ gjort det; rigtigt paavises det, at det problem, man har søgt at løse ved luksusvare-told, i virkeligheden er et fordelings- eller skatteproblem, der ikke vedrører handelspolitiken. Naar forf. om den af staterne førte priskontrolpolitik udtaler, at de kunstigt nedtrykkede priser og lønninger gennem et fald i exportvarernes priser skulde betyde en gave til udlandet paa den exporterende stats bekostning, er dette urigtigt; snarere har forf. ret, hvor det et andet sted skrives, at „der profitierende ist derjenige, der diese an der staatlichen Verbilligung orientierten Einkommen auszahlen d. h. der Arbeitsgeber oder Unternehmer“. — Pengepolitikens daværende aktuelle problem, inflationen, vies mange sider, og interessant er her skildringen af overgangen fra krigsaarenes udførselsforbud til efterkrigstidens importrestriktioner.

Af ydrepolitiske aarsager til den protektionistiske strømning nævnes bl. a. de varige forskydninger i afsætningsmulighederne paa verdensmarkedet, i særdeleshed de oversøiske raastoflandes industrialiseringsbestræbelser, hvorom det hedder: „Es ist nur natürlich — wenn auch unökonomisch — dass angesichts der Absatzschwierigkeiten auf dem Weltmarkte jeder Land den Binnenmarkt der eigenen Produktion vorzubehalten sucht“; at man ikke kan forsvare sig mod varige forskydninger ved hjælp af en „aktiv“ handelspolitik fremgaar af bogen.

Om den tyske handelspolitik skrives, at dens opgave bl. a. er „der Anpassung der Zolles an die jeweiligen internationalen Weltbewerbsbedingungen“. Men dens vigtigste hensigt er dog, at man ved traktatmæssige indrømmelser skal kunne opnaa fordele for den tyske export. — Uholdbarheden af dette standpunkt, at man kan og skal forsvare sig mod andre landes toldforhøjelser ved selv at foretage saadanne, er paavist bl. a. i prof. Ohlins nye bog.

Mens den tyske toldpolitik saaledes forklares med nødvendigheden af hjemmemarkedets sikring, er, efter forf.s mening, den franske kun dikteret af ønsket om „wirtschaftliche Einkreisung Deutschlands“. Om dens virkninger skrives, at „der durch sie erreichte wirtschaftliche Nutzen Frankreichs ist weit geringer als der Deutschland zugefügte Schaden“; og efter

det af forf. selv fremførte teoretiske synspunkt skulde Frankrig end ikke have nytte deraf.

Om toldpolitikens udenlandske virkninger hedder det nemlig: „Dass die heimische Produktion als Ganzes genommen durch keine Form der Handelspolitik gewinnen kann . . . folgt logisch aus der Tatsache, dass bestenfalls nur einige Produktionszweige auf Kosten der anderen gewinnen können“. Naar forf. derefter skriver: „dass der deutsche Export der Hauptleidtragende ist“, mangler desværre sætningens underbygning.

Saaframt bogen af forf. er tænkt som et led i nationaløkonomernes agitation for Tysklands overgang til frihandels-tanken, har den ikke helt naaet sin hensigt, idet den ikke stærkt nok betoner, at det er for vedkommende lands egen skyld, at denne politik skal føres, ja man er efter bogen endog tilbøjelig til at mene, at f. ex. Frankrig burde opgive sin protektionistiske politik paa grund af den skade, den forvolder Tyskland!

Forf. viser sig ellers som en ivrig forkæmper for frihandelen, og haabede paa, at den daværende suspension af den tyske agrartold, var et tegn paa, at Tyskland vilde gaa frihandelsvejen, efterhaanden som exportinteressen vaagnede, men er desværre blevet skuffet af den senere udvikling.

Iøvrigt rummer bogen flere interessante smaaatræk; helt aktuel virker beretningen om den engelske „Safeguarding of Industry Act“, hvorefter 120 industrier havde forlangt beskyttelse, men kun 6 ubetydelige brancher bestod „Board of Trade“'s strenge prøvelse.

Uden at være epokevækkende, har bogen paa de faa sider et fyldigt indhold.

Aa. V. Strøm Tejsen.

KARL MUHS: *Anti-Marx. Betrachtungen über den inneren Aufbau der Marxschen Ökonomik.* I. Bind: Der Produktionsprozess des Kapitals. Verlag von Gustav Fischer, Jena, 1927. 571 Sider. Pris 32 M.

Karl Marx' store Værk, „Das Kapital“, bestaar af 3 Bøger: I: Der Produktionsprozess des Kapitals. II: Der Cirkulationsprozess des Kapitals og III: Gesamtprozess der kapitalistischen Produktion. Om disse Bøger er der lige siden deres — successive — Fremkomst skrevet saa meget som sikkert ikke om noget andet Værk indenfor Nationaløkonomien. Som oftest har vedkommende Forfatter dog indskrænket sig til at behandle et enkelt eller